

Zagadnienia prawne związane z uchwałą antysmogową

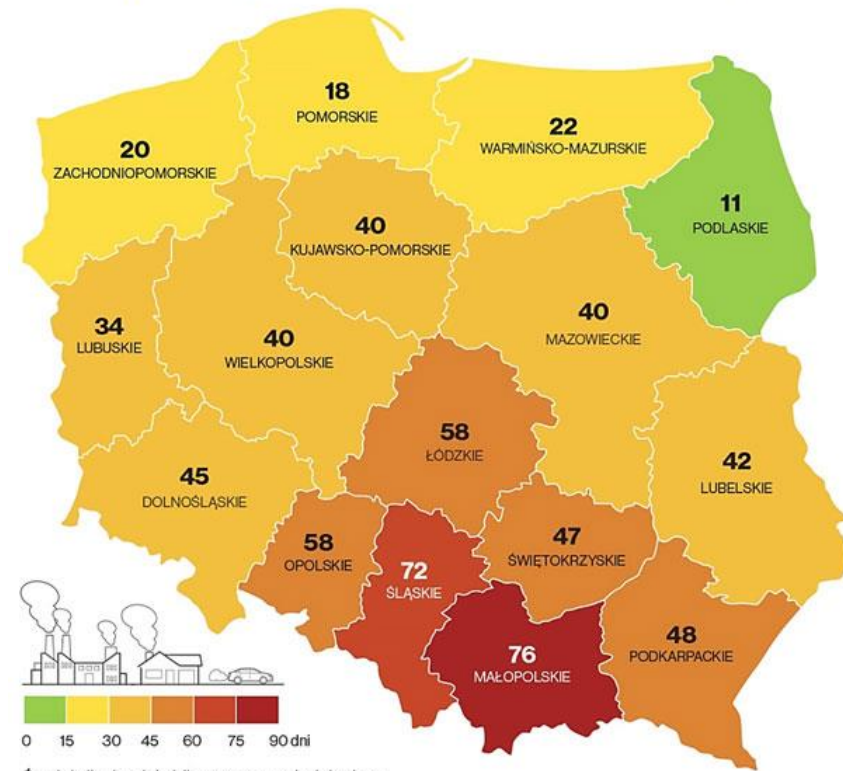
Miłosz Jakubowski
Bartosz Kwiatkowski

Smog – w Małopolsce bez zmian?

Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu w 2018 roku na wybranych stacjach pomiarowych w woj. małopolskim (poziom docelowy – 1 ng/m³):

- Nowy Targ Pl. Słowackiego: 18,28 ng/m³ (luty 2018 r. – 42,53 ng/m³)
- Sucha Beskidzka, ul. Nieszczyńskiej: 12,72 ng/m³
- Bochnia, Kraków, Oświęcim, Tuchów, Zakopane – powyżej 5 ng/m³

Zróżnicowanie jakości powietrza w skali kraju w 2017 r.
z uwagi na liczbę dni z przekroczeniami stężeń dobowych PM₁₀

Średnia liczba dni obliczona z uwzględnieniem wszystkich stacji pomiarowych w danym województwie

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu powietrza – najważniejsze akty prawne

Prawo UE

- Dyrektywa 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (CAFE): PM2,5, PM10, NOx, SO2, benzen, ołów, CO
- Dyrektywa 2004/107/WE w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu: b(a)p

Prawo krajowe

- Ustawa Prawo Ochrony Środowiska
- Rozporządzenia wykonawcze, w tym rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu
- Ustawa o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw
- Rozporządzenie w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe
- Ustawa o elektromobilności i paliwach alternatywnych

Prawo miejscowe

- Wojewódzkie programy ochrony powietrza wraz z planami działań krótkoterminowych
- Wojewódzkie *uchwały antysmogowe* tj. uchwały podejmowane na podstawie art. 96 Prawa Ochrony Środowiska

Obowiązujące standardy jakości powietrza (ze względu na ochronę zdrowia ludzi)

substancja	okres uśredniania	poziom dopuszczalny	dopuszczalna częstość przekroczeń w roku kalendarzowym
pył PM10	24 godziny	50 µg/m ³	35
	rok kalendarzowy	40 µg/m ³	-
pył PM2,5	rok kalendarzowy	25 µg/m ³ 20 µg/m ³ – od 1 stycznia 2020 r.	-
	rok kalendarzowy	1 ng/m ³ (poziom docelowy)	-
dwutlenek azotu NO ₂	jedna godzina	200 µg/m ³	18
	Rok kalendarzowy	40 µg/m ³	-
dwutlenek siarki SO ₂	jedna godzina	350 µg/m ³	24
	24 godziny	125 µg/m ³	3
	rok kalendarzowy i pora zimowa (1 X – 31 III)	20 µg/m ³	-

Uchwały antysmogowe w województwie małopolskim

- **Uchwała dla województwa małopolskiego z wyłączeniem Krakowa** - Uchwała Nr XXXII/452/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa małopolskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw
- **Uchwała dla Krakowa (przejściowa)** - Uchwała Nr XXXV/527/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków, w okresie od dnia 1 lipca 2017 roku do dnia 31 sierpnia 2019 roku, zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw
- **Uchwała dla Krakowa (od 1 września 2019 r.)** - Uchwała Nr XVIII/243/16 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 15 stycznia 2016 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

Małopolska uchwała antysmogowa – ograniczenia dotyczące instalacji

- Instalacje, w których następuje spalanie paliw stałych w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy Prawo energetyczne (ustawa Prawo energetyczne wymienia paliwa stałe jako jeden z rodzajów paliw, ale nie definiuje tego pojęcia, taka definicja znalazła się natomiast w art. 2 ust. 1 pkt 4a ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw) w szczególności kocioł, kominek i piec, jeżeli:
 - dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania lub
 - wydzielają ciepło poprzez:
 - a) bezpośrednie przenoszenie ciepła lub
 - b) bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem ciepła do cieczy lub
 - c) bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z systemem dystrybucji gorącego powietrza.
- Instalacja – pojęcie zdefiniowane w art. 3 pkt 6 Prawa ochrony środowiska; obejmuje:
 - a) **stacjonarne** urządzenie techniczne,
 - b) zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu,
 - c) budowle niebędące urządzeniami technicznymi ani ich zespołami, których eksploatacja może spowodować emisję.Instalacją **nie jest** urządzenie ruchome.

Małopolska uchwała antysmogowa – ograniczenia dotyczące nowych kotłów CO

- Kluczowe jest **rozpoczęcie eksploatacji** rozumiane jako **pierwsze uruchomienie w miejscu obecnego użytkowania**. Nie jest istotna data produkcji lub data pierwszego uruchomienia kotła w innym miejscu (istotne w przypadku używanych kotłów).
- **Kotły CO, których eksploatacja rozpoczęła się w dn. 1 lipca 2017 r. lub później muszą spełniać** wymagania dot. sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w punkcie 1 załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe, tj. **wymagania ekoprojektu**. Ponadto, dopuszczalne są tylko kotły zapewniające **wyłącznie automatyczne podawanie paliwa**, za wyjątkiem instalacji zgazowujących drewno.

Małopolska uchwała antysmogowa – ograniczenia dotyczące istniejących kotłów CO

Dla kotłów, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 lipca 2017 r. uchwała przewiduje okres przejściowy:

- Do 31 grudnia 2022 roku dopuszczalna jest eksploatacja kotłów pozaklasowych (tzw. kopciuchów).
- Do 31 grudnia 2026 roku dopuszczalna jest eksploatacja instalacji spełniających wymagania w zakresie sprawności cieplnej i emisji zanieczyszczeń określone dla 3 i 4 klasy według normy PN-EN 303-5:2012.
- Kotły spełniające wymagania w zakresie sprawności cieplnej i emisji zanieczyszczeń określone dla klasy 5 według normy PN-EN 303-5:2012, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 lipca 2017 r., mogą pozostać w eksploatacji bezterminowo.

Małopolska uchwała antysmogowa – ograniczenia dotyczące ogrzewaczy pomieszczeń

- W stosunku do nowych ogrzewaczy pomieszczeń (których eksploatacja rozpoczęła się 1 lipca 2017 r. lub później) dopuszczona jest eksploatacja wyłącznie instalacji, które: zapewniają minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania określone w punkcie 1 i 2 załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe **tj. wymagania ekoprojektu.**
- W stosunku do istniejących ogrzewaczy pomieszczeń (których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 lipca 2017 r.) spełnienie powyższych wymagań będzie konieczne od 1 stycznia 2023 r. chyba że instalacje te będą:
 - osiągać sprawność cieplną na poziomie co najmniej 80% lub
 - zostaną wyposażone w urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu do wartości zgodnych z wymaganiami ekoprojektu.

Małopolska uchwała antysmogowa – ograniczenia dotyczące paliw

- W instalacjach, o których mowa w uchwale (wymagania dotyczące paliw nie dotyczą instalacji nieobjętych uchwałą, w tym kotłów przeznaczonych wyłącznie do ogrzewania ciepłej wody użytkowej) **zakazuje się spalania paliw:**
 - w których udział masowy węgla kamiennego lub węgla brunatnego o uziarnieniu 0-3 mm wynosi powyżej 15% (wyłącza to stosowanie mułów, flotokonzentratów oraz większości miał, z wyjątkiem „ekomiału”),
 - zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym **powyżej 20%** (ciężko to kontrolować, bo nie można zabronić składowania i suszenia drewna – istotna jest wilgotność drewna w momencie spalania).

Małopolska uchwała antysmogowa – etapy wejścia w życie

1 lipca
2017 r.

- Wymagania dotyczące paliw.
- Nowe kotły CO – wyłącznie ekoprojekt (wyłącznie automatyczne podawanie paliwa, z wyjątkiem instalacji zgazowujących drewno).
- Nowe ogrzewacze pomieszczeń – wyłącznie ekoprojekt.

1 stycznia
2023 r.

- Likwidacja kotłów CO pozaklasowych (kopciuchów).
- Likwidacja ogrzewaczy pomieszczeń niespełniających wymagań ekoprojektu (chyba że spełnią określone w uchwale wymagania).

1 stycznia
2027 r.

- Likwidacja kotłów CO klasy 3 i 4.

Uchwały antysmogowe w innych województwach

- Po przyjęciu uchwały antysmogowej przez Sejmik Województwa Małopolskiego podobne uchwały przyjęto w szeregu innych województw (łącznie 8). Obecnie trwają prace nad uchwałą antysmogową dla województwa kujawsko-pomorskiego.
- Większość uchwał wzorowana jest na uchwale dla Małopolski z pewnymi odstępstwami. Wyjątek – woj. opolskie – tylko wymagania dot. paliw.
- Województwo dolnośląskie – odrębna uchwała dla Wrocławia, miejscowości uzdrowiskowych i reszty województwa. Uchwała dla Wrocławia i uzdrowisk przewiduje zakaz spalania paliw stałych, ale nie tak kategoryczny jak w Krakowie (dopuszczone kominki, kotły na paliwo stałe tam, gdzie nie ma możliwości przyłączenia sieci gazowej lub ciepłowniczej).
- Województwo śląskie - obowiązek likwidacji kotłów stopniowo, w zależności od ich wieku – „kopciuchy” oddane do eksploatacji mniej niż 5 lat od wejścia w życie uchwały pozostaną w eksploatacji aż do końca 2025 r.

Eksploatacja a wprowadzanie do obrotu – paliwa stałe – wymagania

Uchwały antysmogowe przewidują ograniczenia w zakresie **eksploatacji**, a nie wprowadzania do obrotu (sprzedaży) urządzeń i paliw.

Ograniczenia w zakresie wprowadzania do eksploatacji paliw stałych – ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (po nowelizacji, która weszła w życie 12 września 2018 r.):

- ustawę stosuje się do wprowadzania do obrotu paliw stałych z przeznaczeniem do użycia w gospodarstwach domowych oraz instalacjach o nominalnej mocy cieplnej mniejszej niż 1 MW;
- wprowadzanie do obrotu paliw stałych zdefiniowane szeroko, jako sprzedaż lub inną formę zbycia paliw stałych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z przeznaczeniem wskazanym wyżej;
- sprzedawca paliwa **ma obowiązek** przekazania nabywcy świadectwa jakości paliwa;
- zabroniona jest sprzedaż mułów, flotokoncentratów, od 1 czerwca 2020 r. również węgla brunatnego;
- sprzedawany węgiel musi spełniać wymagania określone w **rozporządzeniu Ministra Energii z 27 września 2018 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych** (tabela 6 – miał I, II i III – nie spełnia wymagań uchwały antysmogowej)

Eksploatacja a wprowadzanie do obrotu – paliwa stałe – sankcje

Naruszenie przepisów ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw w odniesieniu do wprowadzania do obrotu paliw stałych stanowi:

- **delikt administracyjny, zagrożony administracyjną karą pieniężną do 100 000 złotych – w przypadku:**
 - niewystawienia świadectwa jakości paliwa,
 - wystawienia świadectwa, którego treść nie odpowiada faktycznej jakości paliwa,
 - nieprzekazania świadectwa jakości paliwa nabywcy,
 - naruszenia obowiązku przechowywania dokumentów związanych z wprowadzaniem do obrotu paliw z przeznaczeniem innym niż określone w ustawie (paliwa przeznaczone do instalacji o mocy 1 MW lub większej);
- **przestępstwo w przypadku wprowadzania niedozwolonych rodzajów paliw stałych**
- **Kontrolę prowadzi Inspekcja Handlowa.**

Eksploatacja a wprowadzanie do obrotu – kotły

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r., po nowelizacji, która weszła w życie 12 marca 2019 r. przewiduje wymagania dla kotłów na paliwo stałe o znamionowej mocy cieplnej nie większej niż 500 kW, z wyłączeniem:
 - Kotłów przeznaczonych do ogrzewania i rozprowadzania gazowych nośników ciepła, takich jak para wodna lub powietrze;
 - Kotłów kogeneracyjnych na paliwo stałe o znamionowej mocy elektrycznej nie mniejszej niż 50 kW;
 - Kotłów o znamionowej mocy cieplnej większej niż 100 kW z ręcznym zasilaniem balotami słomy.
- Po nowelizacji rozporządzenie obejmuje kotły CWU i kotły na biomasę niedrzewną (wyłączenia, które powszechnie wykorzystywano do obchodzenia przepisów).
- Rozporządzenie szeroko definiuje wprowadzanie do obrotu, jako *każde rozporządzenie produktem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez dokonanie jakiegokolwiek czynności prawnej lub faktycznej, w tym najem oraz sprzedaż za pomocą środków porozumiewania się na odległość lub realizowaną w innej formie niż w ramach prowadzonej działalności gospodarczej*. Definicja ta obejmuje również sprzedaż nowych i używanych kotłów za pośrednictwem internetowych portali aukcyjnych.
- Kotły muszą spełniać wymagania 5 klasy wg. normy PN-EN 303-5:2012.

Eksploatacja a wprowadzanie do obrotu – kotły – sankcje, postulowane zmiany

- Obecnie naruszenie przepisów rozporządzenia stanowi wykroczenie (art. 348 Prawa ochrony środowiska)

Projektowane przepisy:

- dotkliwe administracyjne kary pieniężne dla przedsiębiorców;
- kontrola prowadzona przez Inspekcję Handlową;
- przeniesienie definicji wprowadzania do obrotu do ustawy;
- wyłączenie zasady swobodnego przepływu towarów (wyeliminowanie importu kotłów niespełniających wymagań).

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego

- Program ochrony powietrza dla stref województwa małopolskiego w jego obecnej formie został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego z dn. 23 stycznia 2017 r. (nr XXXII/451/17)
- W odróżnieniu od innych województw Małopolska posiada ujednolicony, spójny program dla wszystkich stref i wszystkich substancji. Uchwała określa wymagany efekt ekologiczny dla działań naprawczych z podziałem na okres realizacji 2017-2019 oraz 2020-2023.
- Najważniejsze działania naprawcze i obowiązki gmin w zw. z ograniczaniem emisji z sektora komunalno-bytowego:
 - realizacja uchwały antysmogowej dla Krakowa i przyjęcie uchwały antysmogowej dla pozostałej części województwa (wymiana ponad 200 tys. instalacji grzewczych);
 - Realizacja PONE – obowiązek posiadania PONE lub analogicznych zapisów w PGN, promowanie źródeł niskoemisyjnych, zwłaszcza na terenach gęstej zabudowy mieszkaniowej i usługowej oraz w uzdrowiskach, **przygotowanie i aktualizacja bazy inwentaryzacji źródeł ciepła**, działania informacyjne i edukacyjne, grupowy zakup paliwa;
 - rozbudowa sieci ciepłowniczych i gazowych, wykorzystanie instalacji OZE, termomodernizacja budynków;
 - **kontrola gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów** – Kraków – 3000 kontroli rocznie, Tarnów – 1800 kontroli rocznie, Nowy Sącz – 1500 kontroli rocznie, strefa małopolska: 3% zabudowy mieszkaniowej w okresie 2017-2019, 5% zabudowy mieszkaniowej w okresie 2020-2023.
- Kontrole interwencyjne i patrole jako działanie ochronne w Planie działań krótkoterminowych.

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego

Art. 315a. [Decyzja o wymierzeniu organowi kary pieniężnej za niewykonanie obowiązków z zakresu ochrony powietrza]

1. W przypadku:

1) gdy kontrolowany organ nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 96a ust. 3, w zakresie dotrzymania terminu uchwalenia programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych,

2) niedotrzymania ustawowego terminu uchwalenia programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych,

3) niedotrzymania terminów realizacji zadań określonych w programach ochrony powietrza oraz planach działań krótkoterminowych - organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej w wysokości od 50 000 zł do 500 000 zł.

2. Karę pieniężną, w drodze decyzji, wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, biorąc pod uwagę ilość i wagę stwierdzonych uchybień oraz naruszonych przez organ obowiązków.

Program ochrony powietrza – aktualizacja, nowelizacja POŚ?

- Trwają prace legislacyjne nad nowelizacją Prawa ochrony środowiska dotyczące programów ochrony powietrza.
- Projekt ustawy przewiduje bardziej szczegółowe wymagania dot. POPów, w tym wymagania dotyczące raportowania ich realizacji oraz 3-letniego cyklu aktualizacji.
- Po wejściu w życie ustawy w całej Polsce obowiązkowo zostałyby uchwalone nowe POPy.
- Niezależnie od powyższego rozpoczęły się prace nad aktualizacją POP dla województwa małopolskiego.
- Uwagi i wnioski do założeń programu można składać w terminie **do 31 marca 2019 r.** na adres e-mail: **powietrze@umwm.pl** lub pisemnie na adres: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Departament Środowiska, , ul. Raclawicka 56, 30-017 Kraków. Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków jest **Zarząd Województwa Małopolskiego**.

Kontrola przestrzegania uchwały antyśmogowej prowadzona z upoważnienia wójta, burmistrza i prezydenta miasta

Prawo ochrony środowiska

Art. 379. [Kontrola przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska]

1. Marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.
2. Organy, o których mowa w ust. 1, mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych.
3. Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do:
 - 1) wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 - na pozostały teren;
 - 2) przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych;
 - 3) żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego;
 - 4) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli.
4. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, marszałek województwa lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.
5. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta lub marszałek województwa występują do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.
6. Kierownik kontrolowanego podmiotu oraz kontrolowana osoba fizyczna obowiązani są umożliwić przeprowadzanie kontroli, a w szczególności dokonanie czynności, o których mowa w ust. 3.

Zakaz spalania odpadów

- Kontrola pod kątem spalania odpadów prowadzona na tych samych zasadach co kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej (art. 379 POŚ).

Ustawa o odpadach

Art. 155. [Nakaz prowadzenia termicznego przekształcania odpadów w spalarniach odpadów lub we współspalarniach odpadów]

Termiczne przekształcanie odpadów prowadzi się wyłącznie w spalarniach odpadów lub we współspalarniach odpadów, z zastrzeżeniem art. 31.

Czym są odpady?

Definicja odpadów – art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy o odpadach:
Każda substancja lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Odpady komunalne – art. 3 ust. 1 pkt 7 UO

1. Odpady powstające w gospodarstwach domowych

z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji.

2. Odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące **od innych wytwórców**, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Odpady zielone – art. 3 ust. 1 pkt 12 UO

Odpady komunalne stanowiące części roślin pochodzących z pielęgnacji terenów zielonych, ogrodów, parków i cmentarzy, a także z targowisk, z wyłączeniem odpadów z czyszczenia ulic i placów.

Chaos terminologiczny – odpady zielone/pozostałości roślinne/odpady ulegające biodegradacji

Spalanie pozostałości roślinnych

Art. 31 ust. 7 Ustawy o odpadach:

7. Dopuszcza się spalanie zgromadzonych pozostałości roślinnych poza instalacjami i urządzeniami, **chyba że są one objęte obowiązkiem selektywnego zbierania.**

Jeżeli pozostałości roślinne są objęte obowiązkiem selektywnej zbiórki w regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie, to ich spalanie poza instalacjami i urządzeniami **jest zabronione.**

W obecnym stanie prawnym selektywna zbiórka odpadów zielonych oraz odpadów ulegających biodegradacji.

Pytanie o relacje pomiędzy bioodpadami/odpadami zielonymi/pozostałościami roślinnymi – **pozostałości roślinne z domowego ogródka na pewno są odpadami zielonymi i podlegają pod obowiązek selektywnej zbiórki.**

Obowiązki właścicieli nieruchomości w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Art. 5. [Obowiązek utrzymania czystości i porządku]

Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez:

(...)

3) zbieranie powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminie i przepisach wydanych na podstawie art. 4a;
(...)

3b) pozbywanie się zebranych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych oraz nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi;

Kontrola zapisów uchwały antysmogowej

Na jakiej podstawie można prowadzić kontrole palenisk?

- POP dla Małopolski - Kontrole interwencyjne i patrole jako działanie ochronne w Planie działań krótkoterminowych,
- **Prawo ochrony środowiska**
Art. 379. [Kontrola przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska]
Marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.
Organy mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych.

nie dotyczy Policji!

Policja jako wsparcie

Utrudnianie kontroli prowadzonej przez urzędników/SM

Art. 379 ust. 6 POŚ

Kierownik kontrolowanego podmiotu oraz kontrolowana osoba fizyczna obowiązani są umożliwić przeprowadzenie kontroli.

Utrudnianie przeprowadzenia kontroli stanowi przestępstwo:

Art. 225 Kodeksu karnego

Kto osobie uprawnionej do przeprowadzania kontroli w zakresie ochrony środowiska lub osobie przybranej jej do pomocy udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowej, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

- Utrudnianie – opóźnianie kontroli, np. utrudnianie pobrania próbki, odmowa okazania dokumentacji kotła.
- Udaremnianie – uniemożliwienie kontroli, np. niewpuszczenie na posesję, odmowa dopuszczenia do paleniska, przedstawienie fałszywej dokumentacji.
- Zachowania te mogą wiązać się również z popełnieniem przestępstw naruszenia nietykalności cielesnej, wywierania wpływu na czynności urzędowe (przemoc/groźba bezprawna) czy przeciwko wiarygodności dokumentów.
- Urzędnik powinien powiadomić kontrolowanego o sankcji karnej, a jeżeli ten nadal będzie utrudniał prowadzenie kontroli, wezwać Policję.

Policja jako wsparcie

Ustawa o Policji

Art. 11 ustawy o Policji?

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) lub starosta może żądać od właściwego komendanta Policji przywrócenia stanu zgodnego z porządkiem prawnym lub podjęcia działań zapobiegających naruszeniu prawa, a także zmierzających do usunięcia zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Żądanie nie może dotyczyć:

- czynności operacyjno-rozpoznawczych,
- dochodzeniowo-śledczych
- czynności z zakresu ścigania wykroczeń.
- wykonania konkretnej czynności służbowej
- ani określać sposobu wykonania zadania przez Policję.

Żądanie naruszające prawo jest nieważne. O nieważności żądania stwierdza wojewoda.

Policja jako wsparcie

ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Art. 9v ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może wystąpić z wnioskiem do właściwego miejscowo komendanta Policji o pomoc, jeżeli jest to niezbędne do przeprowadzenia czynności kontrolnych.

Na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwy miejscowo **komendant Policji jest obowiązany do zapewnienia kontrolującym pomocy Policji w toku wykonywania czynności kontrolnych.**

Do kontroli prowadzonej na podstawie art. 9u ustawy, stosuje się art. 379 i 380 POŚ. Kontrola dotyczy przestrzegania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w tym zwłaszcza poprawnego gospodarowania odpadami komunalnymi. „Przy okazji” można skontrolować urządzenia grzewcze pod kątem uchwały antysmogowej.

Policja jako organ ścigania

Kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej – sankcja karna

Naruszenie przepisów uchwały antysmogowej stanowi wykroczenie.

Prawo ochrony środowiska

Art. 334. [Brak przestrzegania ograniczeń, nakazów lub zakazów określonych w uchwale antysmogowej]
Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.

Grzywna za popełnienie wykroczenia może wynieść od 20 do 5000 zł (art. 24 Kodeksu wykroczeń), o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej.

Policja jako organ ścigania

Eksploatacja a wprowadzanie do obrotu – paliwa stałe – sankcje

Naruszenie przepisów ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw w odniesieniu do wprowadzania do obrotu paliw stałych stanowi przestępstwo z **art. 34a** ustawy w przypadku:

- wprowadzania do obrotu mułów węglowych, flotokonzentratów, mieszanin zawierających poniżej 85% węgla kamiennego;
- wprowadzania do obrotu węgla brunatnego (od 1 czerwca 2020 r.);
- wprowadzania do obrotu paliwa stałego niespełniającego wymagań określonych w rozporządzeniu;
- wprowadzania do obrotu paliwa niesortowanego.

Jeżeli paliwa stałe stanowią mienie znacznej wartości – zagrożone grzywną do 1 000 000 zł lub karą pozbawienia wolności do 5 lat –

Brak możliwości przeprowadzenia zakupu kontrolowanego – art. 34a nie mieści się w katalogu przestępstw zawartym w art. 19 ustawy o Policji;

Policja jako organ ścigania

Eksploatacja a wprowadzanie do obrotu – kotły – sankcje

Naruszenie przepisów rozporządzenia stanowi wykroczenie.

art. 348 Prawa ochrony środowiska - Naruszenie zakazu wprowadzania do obrotu produktów niespełniających wymagań

Sankcja – grzywna do 5000 zł, mandat do 500 zł;

Brak organu kontrolującego przedsiębiorców wprowadzających kotły na paliwo stałe do obrotu.

Policja jako organ ścigania

Spalanie odpadów – przepisy karne

Art. 191 ustawy o odpadach:

Kto - bez odpowiedniego zezwolenia - termicznie przekształca odpady poza spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów, podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 10 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (...)

2. Kto nie wykonuje obowiązków wymienionych w art. 5 ust. 1 – podlega karze grzywny.

2a. Karze określonej w ust. 2 podlega także ten, kto nie wykonuje obowiązków określonych w regulaminie.

Art. 51 Kodeksu wykroczeń

§ 1. Kto krzykiem, hałasem, alarmem **lub innym wybrykiem** zakłóca spokój, porządek publiczny, spoczynek nocny albo wywołuje zgorszenie w miejscu publicznym, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 145. Kodeksu wykroczeń

Kto zanieczyszcza lub zaśmieca miejsca dostępne dla publiczności, a w szczególności drogę, ulicę, plac, ogród, trawnik lub zieleniec, podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

Policja jako organ ścigania

Spalanie odpadów – mandat, zbieg przepisów w prawie wykroczeń a wymiar mandatu

Jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy (zbieg przepisów), stosuje się przepis przewidujący najsurowszą karę, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych na podstawie innych naruszonych przepisów.

Za wykroczenie z art. 191 ustawy o odpadach oraz art. 10 ust. 2 i 2a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach można nałożyć **mandat**.

Art. 96 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia:

W postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a w przypadku, o którym mowa w **art. 9 § 1 Kodeksu wykroczeń** - do 1000 zł.

Spalanie odpadów może stanowić wykroczenie z art. 191 UO i art. 10 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – dopuszczalny mandat do 1000 zł?

Spalanie odpadów zielonych wbrew regulaminowi – art. 10 ust. 2a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Policja jako organ ścigania

Zbieg wykroczeń

Zbieg wykroczeń – sytuacja, gdy karzemy za kilka wykroczeń, czyli kilka czynów

art. 9 § 2 Kodeksu wykroczeń Jeżeli jednocześnie orzeka się o ukaraniu za dwa lub więcej wykroczeń, wymierza się łącznie karę w granicach zagrożenia określonych w przepisie przewidującym najsurowszą karę, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych na podstawie innych naruszonych przepisów.

Spalanie odpadów – wykroczenie z art. 191 UO

Nieprawidłowe przechowywanie odpadów - art. 10 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

- Jeden mandat 1000 zł?
- Jeden mandat 500 zł?
- Dwa mandaty 500 zł?

Wymierzanie kary/orzekanie z art. 9 k.w. nie dotyczy postępowania mandatowego dlatego: **Zasada** - ile wykroczeń, tyle mandatów

Policja jako organ ścigania

Spalanie odpadów – przepisy karne

W szczególnych przypadkach: art. 182, 183 Kodeksu karnego. Do rozważenia w przypadku spalania odpadów na dużą skalę, zwłaszcza odpadów niebezpiecznych (np. oleje przepracowane, podkłady kolejowe)

Art. 182. [Zanieczyszczenie środowiska w znacznych rozmiarach]

Kto zanieczyszcza wodę, powietrze lub powierzchnię ziemi substancją [...] w takiej ilości lub w takiej postaci, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Typ kwalifikowany w wypadku eksploatacji instalacji działającej w ramach zakładu, w zakresie korzystania ze środowiska, na które wymagane jest pozwolenie.

Art. 183. [Nieodpowiednie postępowanie z odpadami]

§ 1. Kto wbrew przepisom składowe, usuwa [...] odpady lub substancje w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. Karze określonej w § 1 podlega, kto wbrew obowiązkowi dopuszcza do popełnienia czynu określonego w § 1, 2 i 4.

Przebieg „kontroli”

- Oględziny
- Zatrzymanie rzeczy
- Przeszukanie
 - pora nocna
 - lokal mieszkalny/przedsiębiorstwo
- Protokół czy notatka urzędowa
- Zlecenie badań – opinia biegłego/institucja naukowa lub specjalistyczna

Kontrola przestrzegania uchwały antyśmogowej – koszty badań laboratoryjnych

Zmiana przepisów KPW w 2018 roku + korzystne orzeczenia m. in. sądu w Nowym Targu

Art. 117. [Koszty sądowe i koszty obrony]

§ 1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, wszelkie wydatki w toku postępowania w sprawach o wykroczenia, w tym wydatki ponoszone w toku czynności wyjaśniających, wykląda tymczasowo Skarb Państwa.

§ 2. Wydatki związane z ustanowieniem obrońcy lub pełnomocnika wykląda strona, która go ustanowiła.

Art. 118. [Zryczałtowane wydatki]

§ 1. Wydatki wykładane przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego mają charakter zryczałtowany. Zryczałtowane wydatki nie obejmują:

1) należności biegłych lub instytucji wyznaczonych do wydania opinii; (...)

Art. 119. [Zasądzenie opłat, wydatków i należności w razie skazania; podmioty ponoszące koszty w razie uniewinnienia]

§ 1. W razie skazania od obwinionego sąd zasądza opłatę na rzecz Skarbu Państwa, zryczałtowane wydatki i należności, o których mowa w art. 118 § 1 pkt 1 i 2, na rzecz odpowiednio Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz wydatki na rzecz oskarżyciela posiłkowego.

Wymiar kary - wykroczenia

Ocena stopnia społecznej szkodliwości czynu, cele kary w zakresie społecznego oddziaływania oraz cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć kara w stosunku do ukaranego.

Przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu bierze się pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia.

Wymierzając karę, organ bierze pod uwagę w szczególności rodzaj i rozmiar szkody wyrządzonej wykroczeniem, stopień winy, pobudki, sposób działania, jak również właściwości, warunki osobiste i majątkowe sprawcy, sposób życia przed popełnieniem i zachowanie się po popełnieniu wykroczenia.

Wymiar kary - wykroczenia

Okoliczności łagodzące:

- działanie sprawcy wykroczenia pod wpływem ciężkich warunków rodzinnych lub osobistych;
- działanie z pobudek zasługujących na uwzględnienie;
- prowadzenie przez sprawcę nienaganego życia przed popełnieniem wykroczenia i wyróżnianie się spełnianiem obowiązków, zwłaszcza w zakresie pracy;
- przyczynienie się lub staranie się sprawcy o przyczynienie się do usunięcia szkodliwych następstw swego czynu.

Okoliczności obciążające:

- działanie sprawcy w celu osiągnięcia bezprawnej korzyści majątkowej;
- działanie w sposób zasługujący na szczególne potępienie;
- uprzednie ukaranie sprawcy za podobne przestępstwo lub wykroczenie;
- chuligański charakter wykroczenia;
- działanie pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka;

Wymiar kary - wykroczenia

Mandat czy wniosek o ukaranie?

Art. 41. [Stosowanie środków pozapenalnych]
W stosunku do sprawcy czynu można poprzestać na zastosowaniu pouczenia, zwróceniu uwagi, ostrzeżeniu lub na zastosowaniu innych środków oddziaływania wychowawczego.

POP: Nakładane kary za naruszenie przepisów zakazujących spalanie odpadów powinny uwzględniać szczególną szkodliwość tych działań w sytuacjach wysokich stężeń zanieczyszczeń

Projekt "Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego - Małopolska w zdrowej atmosferze"

LIFE14 IPE/PL/021 LIFE-IP MAŁOPOLSKA realizowany przy wsparciu programu LIFE Unii Europejskiej

Dziękuję za uwagę